

32. Mārtiņš Prīmans.

R. P. I. tirdz. n. 1897—1898. Ķīm. n. 1899—1900. 1901—1908. Inženiers-technologs.

V! K! 15. IX. 1901. Sp! K! 17. V. 1902.

1902. II. mag. pauc., vicesen. 1903. I. seniors 1903. II. seniors. G! T! 1904. I. G! T!

R. Zalpeters.

„Es, Mārtiņš Prīmans, esmu dzimis 24. (12.) janvārī 1878. g. Ādažos, Rīgas apriņķī. 1890. g. iestājos Rīgas Pēterā I. reālskolā, kuru nobeidzu 1897. g. No 1895. g. piedalījos skolnieku pulciņā: „Pauku vakers“, kurā iepazinos ar nelaiķi K. Kiršu, Dr. Šancbergu, Veispalu, R. Baltgaili, Lizki u. c. 1897. g. augustā iestājos Rīgas Politehniskā Institūta tirdzniecības nodaļā, bet jau septembra beigās izstājos no institūta un pieņēmu audzinātāja vietu kādā poļu ģimenē (V. Szczytt) Vitebskas gub. Kā audzinātājs šeit paliku līdz 1899. g., kad no jauna iestājos R. P. I. ķīmijas nodaļā.

Ar maniem audzēkņiem man attīstījās sirsnīgas attiecības — draudzība, kuŗa turpinās līdz šim laikam.

Ar V. Szczytt'a ģimeni mani saistīja netik vien vēlēšanās sagādāt sev līdzekļus studiju beigšanai,

bet arī iespējamība gūt pašizglītību vairākkārtējos ārzemju ceļojumos uz Vāciju un Itāliju.

1900. g. decembrī atkal izstājos no R. P. I. un aizbraucu ar V. Szczytt'a ģimeni uz Itāliju, kur sabiju līdz 1901. g. pavasarim un institūtā iestājos tikai 1901. g. rudenī.

1900. gadā ideja par jaunas latviešu korporācijas (Talavijas) nodibināšanu bija jau nobriedusi. Ar Talavijas dibinātājiem stāvēju vistuvākos sakaros un ja neskaitos par Talavijas dibinātāju tad tikai tā iemesla dēļ, ka Rīgu atstāju augšminētās aizceļošanas dēļ. Atgriežoties Rīgā, iestājos Talavijā, kuŗa par to laiku bija dibināta, piedalījos viņas dzīvē ļoti aktīvi, pavadīju viņā daudz laimīgu brīžu un guvu tur draugus, kuŗi man vēl tagad tikpat mīļi un tuvi, kā toreiz.

Studijas beidzu, kā inženieris-technologs ar uzslavu tikai 1908. g. tādēļ, kā studijām nevarēju ziedot visu laiku, bet līdzekļus studijām pelnīju strādādams kā ķīmiķis, Rīgas-Orlas dzelzceļa laborātorijā un beidzamos studiju gados, sākot ar 1905. g. kā prof. P. Valdena privāt-asistents. —

Studiju laikā bez tam strādāju vasaras brīvlaikā kā praktikants Uralos — Nevjanskā un Donec-Jurjevkas fabrikā, Jekaterinoslavas gub.

Studiju laikā piedalījos Rīgas Latv. Biedrības jaunatājumū vakaros un Konversācijas Vārdnīcas izdošanā, rakstīdams par ķīmiju. Kad beidzu R. P. I. ķīmijas nodaļu prof. Valdens mani uzaicināja palikt pie R. P. I. par asistentu neorganiskās ķīmijas laborātorijā. Man bija jau 30 gadu un turēju sevi par vecu, lai iesāktu grūto ceļu, pa kuŗu toreiz bija jāiet teorētiskās ķīmijas priekšstāvjiem. Atteicos no uzaicinājuma un iestājos kā fabrikas pārzinis akc. sab. „Redzing“ ķīmiskā fabrikā, Petrikovas gub., kur strādāju līdz 1910. g. No 1910. g. līdz 1915. g. strādāju, kā rīcības inženieris A. G. Rutemberga ķīmiskā fabrikā — Rīgā.

1915. g. aizbraucu uz Pēterpili un strādāju 2 mēnešus kā ķīmiķis „Центральный Военностроительный Комитет“ sanitārā nodaļā. Tā paša gada ru-

denī pārgāju uz Maskavu kā fabrikas pārzinis „Русское Акц. О-во Шеринг-Москва“ fabrikā. 1916. g. rudenī kā skābju nodaļas priekšnieks pie „Южный завод взрывчатых веществ“ būves Charkovas gub. 1918. g. aprīlī vācu karaspēks okupēja Charkovas gub. Es izlietoju šo gadījenu lai atgrieztos dzimtenē.“ —

1918. g. augustā P. iestājies uz prof. Valdena uzaicinājumu par asistentu tai pašā gadā Rīgā atvārtā „Baltische Technische Hochschulē“. Ņēmis aktīvu dalību Latvijas Ūniversitātes nodibināšanā, un darbojies no viņas dibināšanas laika kā docents ķīmijas fakultātē.

P. ņēmis dalību „Terminoloģijas komisijā“. Bijis Rīgas pilsētas valdes loceklis un Rīgas uzņēmumu nodaļas vadītājs no 1924.—1925. g.

Precējies ar Helenu Felder; meita Irene, dēls Georgs.